

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1969/37

Karar Sayısı:1971/8

Karar Günü:21/1/1971

Resmi Gazete tarih/sayı:31.8.1971/13942

İptal dâvasını açan : Türkiye İşçi Partisi.

İptal dâvasının konusu : 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin (b) bendinin, 35., 63., 86., 134., 158., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 193., 194., 195., 196., 197., 198. ve 199. maddelerinin ve geçici 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8., 9. ve 17. maddelerinin Anayasa'nın 2., 12., 14., 19., 20., 21., 31., 40., 42., 48., 62., 122. ve 132. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş; yine Anayasa'nın 149. ve 150. maddelerine dayanılarak iptalleri istenilmiştir.

II- YASA METİNLERİ :

1- İptali istenen kanun hükümleri :

19/3/1969 günlü 1136 sayılı avukatlık Kanununun dâva konusu maddelerinin, daha aşağıda görüleceği üzere dâvanın açılmasından sonra yürürlükten kalkmaları veya değişmeleri yüzünden haklarındaki iptal istemlerinin karara bağlanmasına yer olmadığına karar verilenler dışında kalanları şöyledir :

"Madde 3/b - Avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için;

.....

b) Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak, ... gerektir."

"Madde 63- Baro levhasında yazılı bulunmayanlar ve işten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmıyan dâva evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Baro levhasında yazılı bulunmayanlar avukatlık unvanını da taşıyamazlar.

Birinci fıkra hükmüne aykırı eylemde bulunanlar yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve tekrürü halinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

Avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde muvazaalı yoldan alacak devralarak ve kanunların tanıdığı başka hakları kötüye kullanarak avukatlara ait yetkileri kullananlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile birlikte beşyüz liradan beşbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mahkemeler, icra ve iflâs daireleri ve barolar, bu maddenin kapsamına giren bir olayı öğrenince Cumhuriyet Savcılığına bildirmek zorundadırlar. Yapılacak kovuşturma sonucu Cumhuriyet Savcısı tarafından baroya bildirilir."

"Madde 86- Baro levhasında yazılı her avukat gerek olağan, gerekse olağanüstü genel kurul toplantılarına katılmakla yükümlüdür. Haklı bir engelle dayanmış olmadıkça, bu toplantılara

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

gelmiyen avukatlara baro başkanı tarafından ilk defasında uyarma, tekrerründe 100 liradan 500 liraya kadar para cezası verilebilir. Ancak, para cezası verilebilmesi için, uyarma cezasının tebliğ edildiği yazıda, engeli olmadan genel kurula tekrar katılmama halinde para cezası verileceğinin açıklanmış olması gerekir.

64 üncü maddenin 3 ve 4 üncü fıkraları, bu maddeye göre verilen uyarma ve para cezaları hakkında da uygulanır."

"Madde 134- Avukatlık onuruna yahut meslek düzeni ve geleneklerine uymıyan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, meslekî çalışmada görevlerini yapmıyan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmıyanlar hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır."

"Madde 158- Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve barolar disiplin kurulları, gösterilen delilleri, soruşturma ve duruşmadan edinecekleri kaniya göre serbestçe takdir ederler.

Bu kurullar, disiplin cezalarının verilmesinde, avukatlık onur ve itibarını korumak, mesleğin adalet amaç ve gereklerine ve meslekî düzen, gelenek ve âdetlere uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak ilkesini gözönünde tutarlar."

"Madde 186- 188 inci maddede yazılı olanlar dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesinde gösterilen "Topluluk Sigortasına" girmeleri zorunludur. Ancak, bu zorunluluk (Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası) bakımından olup, (İş kazaları ve meslek hastalıkları), (Hastalık) ve (Analık) sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır."

"Madde 187- Geçici 2 nci maddenin kapsamına giren avukatlar, T. C. Emekli Sandığına borçlanma haklarını aynı maddede gösterilen süre içinde kullanmadıkları takdirde, 186 ncı madde uyarınca Topluluk Sigortasına girmek zorunluluğundadırlar."

"Madde 190- Topluluk Sigortası primlerini, topluluk sözleşmesinde gösterilen zamanda ödemiyan avukatın adı baro yönetim, kurulunun kararıyle, birikmiş prim borcunu, sözleşmedeki şartlar dairesinde ödeyinceye kadar, baro levhasından silinir ve durum ilgili yerlere bildirilir.

Topluluk Sigortası primi ödememesinin sonuçları, prim borçlusu avukatın şahsın münhasır olup, bu sonuçların, aylık Topluluk Sigortası Sözleşmesine katılmış olan diğer sigortalılara veya baroya sirayet hakkında bir hüküm sözleşmeye konulamaz."

"Madde 191- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesi gereğince barolarla Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak sözleşmelere esas teşkil eden tip sözleşme, Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak görüşmelerle tespit edilir.

Tip sözleşmede yapılacak değişiklikte de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak olan barolar da, kuruluşlarını takip eden bir ay içinde tip sözleşmeye göre Topluluk Sigortası Sözleşmesi yapmak üzere Sosyal Sigortalar Kurumuna başvururlar. Yeni teşekkül eden baroya kayıtlı avukatlar, evvelce kayıtlı oldukları baroda iken girdikleri Topluluk Sigortası ile kazandıkları haklar saklı kalmak üzere, yeni kayd oldukları baronun topluluk sigortasına girerler."

"Madde 193- 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanununun 1. 4 ve 5 inci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Madde 1- Her baro merkezinde Baro Genel Kurulu kararıyla (Avukatlar Yardımlaşma Sandığı) kurulabilir.

Sandığa üye olmak isteğe bağlıdır.

Sandıkların kurulmasından amaç, yardıma muhtaç oldukları baro yönetim kurullarınca kabul edilen veya yönetmeliklerde gösterilecek süre ile üye olup da ihtiyarlığı, hastalığı yahut maluliyeti gibi sebepler yüzünden fiilen çalışmıyacak hale gelerek barolarla ilgisini kesen avukatlar ile avukatlık yapmakta iken ölenlerin daha evvelden gösterecekleri kimselere, göstermedikleri takdirde yönetmeliklerde gösterilecek mirasçılara tespit olunacak şekil ve miktarda yardımları sağlamak ve düzenlemektir.

Sandıkların idareleri ile çalışma tarzları ve 2 nci maddenin giderlere ait (a) fıkrasında yazılı istihkak şartları, oranları, miktarları ve 2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri ile 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında yazılı duhuliyeye, aidat ve katılma paylarını ödemiyeenler hakkında uygulanacak esaslar baro yönetim kurulları tarafından hazırlanıp, genel kulullarca kabul edilen yönetmeliklerde gösterilir.

Sandıkların idare ve temsilî baro yönetim kurullarına aittir.

Madde 4- Yardımlaşma Sandığına üye olmıyan avukatlarla, adlî müzaharete nail olan kimselerin vekâletini alan avukatlar üçüncü madde hükmünden ayrıktırlar.

Yardımlaşma Sandığına üye olan avukatlar ikinci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde gösterilen duhuliyeye ve aidattan başka, yönetmeliklerde tespit edilecek maktu aylık katılma payı da verirler.

Madde 5- Pul bedelini müvekkilinden aldığı sabit olan veya üçüncü maddenin birinci fıkrası hükmüne aykırı olarak merciince uygun bir mehil tayini suretiyle yapılan ihtara rağmen pul yükümlülüğünü yerine getirmiyen veya tamamlamıyan avukattan, baro disiplin kurulu kararı ile, ilk defasında (50) ve her tekerrüründe (100) lira para cezası alınır ve Avukatlık Kanununun 162 nci maddesi gereğince tahsil edilerek sandığa gelir kaydolunur."

"Madde 194- 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 61- Dâvaya vekâlet deruhte etmesine kanunen imkân bulunmıyan vekil mahkemeye kabul olunmaz. Bu takdirde, mahkemeye kabul edilmıyan vekilin müvekkiline, keyfiyetten bahisle, bir defaya mahsus olmak üzere re'sen davetiye gönderilir."

"Geçici Madde 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte T. C. Emekli Sandığındaki emekliliğe esas teşkil eden hizmetleri toplamı en az 15 yıl olan avukatlardan;

A) Emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olanlar kendilerine emeklilik veya malullük aylığı bağlanmamış olmak şartıyla, T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerinin kesildiği tarihten bu Kanunun yürürlük tarihine kadar Sosyal Sigortaya da tabi olmaksızın geçen fiilî avukatlık sürelerinin tamamını veya bu sürenin emekliliğe esas olan eski hizmetlerinin süresi ile birlikte 25 yılı doldurmaya yetecek kısmını aşağıdaki hükümlere göre borçlanabilirler.

Fiili avukatlık süresinin tamamını borçlananlar aşağıdaki (B) ben-' di hükümlerine göre T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirebilirler. Bunlardan T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

devam ettirmek istemiyenlerle fiilî avukatlık süresinin bir kısmını borçlanmak suretiyle emekliliğe esas hizmet sürelerini 25 yıla çıkarmış olanlara aşağıdaki hükümlere göre emekli aylığı bağlanır.

B) Emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetten bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra her ne sebeple olursa olsun ayrılanlar, toplam süre 30 yılı geçmemek üzere, T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini devam ettirebilirler.

(A) bendine göre borçlanabilmek için ilgilinin, listesine yazılı bulunduğu baronun topluluk sigortasına katıldığı tarihten itibaren üç ay içinde, bu baro aracılığı ile T. C. Emekli Sandığına yazılı olarak başvurması zorunludur. Borçlanılacak miktar, ilgilinin T. C. Emekli Sandığına evvelce kesenek ödediği memuriyet veya hizmette son aldığı maaş yahut ödenek derecesindeki kıdeminden itibaren o memuriyet veya hizmetin asgari terfi süresi nazara alınarak 2 veya 3 yılda bir terfi etmiş sayılmak suretiyle T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri dairesinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ki fiilî avukatlık süresi için ödemesi gereken keseneklerin (Kurum hissesi dahil) tamamıdır. Ancak, kesenekler ve kurum hissesi ait olduktan geçmiş yıllarda yürürlükte bulunan T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre hesaplanır.

Borçlanılan süre ile T. C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet veya hizmet süreleri toplamı 30 yılı geçemez. Fiilî avukatlık süresinin bu miktarı aşan kısmı için borçlanmak mümkün değildir.

Borçlanılacak miktar, ilgilinin talebine göre, T. C. Emekli Sandığı tarafından yapılacak tebligat üzerine en geç 1 ay içinde toptan veya on yıl içinde on eşit taksitle ödenir. T. C. Emekli Sandığına tabi eski memuriyet veya hizmetlerinden ayrılırken keseneklerini almış olanlar bunun tamamını kanunî faizi ile birlikte, borçlanılan miktarın tamamının veya ilk taksidinin ödenmesi süresi içinde sandığa iade ile yükümlüdürler. Kesenekleri süresi içinde iade etmeyenlerin bu madde hükümlerinden faydalanmaları mümkün değildir.

Borçlanan kimseler emekliliğe esas olan eski memuriyet veya hizmet sürelerine borçlandıkları sürenin eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden ve borçlandıkları miktarın tamamını ödedikleri tarihten itibaren 5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığına hak kazanırlar. Emekli aylısına hak kazanılabilmesi için toplam süresinin 25 yıl olması yeterlidir.

Taksitle ödemede, borcun tamamını ödiyemeden ölen veya T. C. Emekli Sandığına göre malûl olan avukatların kendilerine veya hak sahibi mirasçılarına ölüm veya maluliyeti takibeden ay başından itibaren 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük yahut dul ve yetim aylığı bağlanır. Şu kadar ki, ödenmemiş yıllık taksitlerin her biri 12 eşit parçaya bölünerek o yılın malullük veya dul ve yetim aylıklarından kesilir ve artan miktar hak sahiplerine ödenir.

Taksitle ödemede, bir taksiti zamanında ödemiye ve T. C. Emekli Sandığına yapılan tebligat üzerine 1 ay içinde bu borcunu yerine getirmiyenlerin borçlanma durumuna son verilir ve ödedikleri miktara tekabül eden süresinin eski memuriyet veya hizmetlerine eklenmesi suretiyle hesaplanacak süre üzerinden T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince kendilerine veya hak sahibi mirasçılarına emekli, malullük veya dul ve yetim aylığı bağlananlara borçlanmadan önceki fiilî memuriyet veya hizmetlerin tutarı üzerinden T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre ikramiye ödenir.

(B) bendinden faydalanabilmek için ilgilinin, T. C. Emekli Sandığına kesenek ödediği memuriyet veya hizmetten ayrılmasını takip eden bir ay içinde Sandığa dilekçe ile başvurması ve kendisine emekli aylığı bağlanmamış veya kesenekleri iade edilmemiş olması gereklidir. (A) bendinin ikinci fıkrası delaletiyle (B) bendinden faydalananlar İçin bu süre borçlanma taleplerinin kabul edildiğinin Sandıkça kendilerine tebliği tarihinden başlar.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

(B) bendinden faydalanmak dileği ile yapılan başvurmanın T. C. Emekli Sandığına kabul edildiğinin ilgiliye tebliğini takibeden aybaşından itibaren sandığa kesenek ödeme yükümlülüğü doğar. Kesenekler (Kurum hissesi dahil) her ayın ilk haftası içinde doğrudan doğruya veya T. C. Emekli Sandığının belirteceği bir banka aracılığı ile Sandığa ödenir.

Kesenek ve kurum hissesi, ilgilinin T.C. Emekli Sandığına kesenek ödediği evvelki memuriyet veya hizmette son iktisap ettiği maaş veya ödeneğindeki kıdeminden başlamak üzere, o memuriyet veya hizmetin en az yükselme süresine göre iki veya üç senede bir terfi ediyormuşçasına yürütülecek maaş dereceleri üzerinden hesaplanır.

(B) bendi uyarınca T. C. Emekli Sandığı ile ilgileri devam edenlerin emekliliğe esas sürelerin 30 yılı doldurduğu, sandıkla ilgilerinin kesilmesini yazılı olarak istedikleri, öldükleri yahut T. C. Emekli Sandığı Kanununa göre malûl duruma girdikleri veya borçlanma hükümlerinde gösterildiği şekilde sandık tarafından verilen bir aylık süre içinde ödememekte temerrüt ettikleri takdirde bu durumların husule geldiği tarihi takip eden aybaşından itibaren sandıkla ilgileri kesilir, ve toplam süreleri üzerinden kendilerine yahut hak sahibi mirasçılarına 5431 sayılı, Kanun uyarınca emekli, malullük, dul veya yetim aylığı bağlanır. Bu kimselere ödenecek ikramiye hakkında borçlanma ile ilgili hükümler kıyasen uygulanır.

Geçici 3, 4 ve 5 inci maddeler uyarınca borçlandıkları süre ile birlikte emekliliğe esas hizmetleri tutarı 15 yıl veya daha fazla olanlar da bu maddenin (B) bendi hükmünden faydalanabilirler."

(Geçici 2. maddenin A bendi 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve aynı kanunla bu maddeye iki fıkra eklenmiştir.)

"Geçici Madde 5- Geçici 2, 3, ve 4 üncü maddelerin kapsamına giren avukatlarını bu maddeler gereğince borçlandıkları fiili avukatlık sürelerinden önce Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına giren hizmetleri de mevcutsa, Sosyal Sigortalar kapsamına giren hizmetler 5/1/1961 tarihli ve 228 sayılı Kanunun aylık bağlanmasına ilişkin esasları dairesinde T. C. Emekli Sandığındaki hizmetler (Borçlanılan süreler dahil) ile birleştirilir.

Bu madde hükmünden faydalanmak isteyenlerin, T. C. Emekli Sandığına başvurmalarının şekli ve süresi hakkında geçici 3 üncü madde hükmü kıyasen uygulanır."

"Geçici Madde 6- Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Avukatlar Yardımlaşma Sandığında üye bulunan avukatlar, levhasına yazılı oldukları baroya müracaat ederek sandıktaki kayıtlarının silinmesini isteyebilirler.

Yukarıki fıkra gereğince sandıktan kayıtları silinen avukatların sandıktaki alacaklarının, üyelik süresi ve sandık mevcuduna göre kendilerine ödenmesi şekli, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili baro yönetim kurulu tarafından hazırlanıp baro genel kurulunca onaylanan bir yönetmelikle tespit edilir."

"Geçici Madde 8- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden Önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş olanlar, bu Kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu sayılırlar."

"Geçici Madde 9- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yargıtay'da hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlar, 3 üncü maddenin (c) bendindeki kayıttan varestede tutulurlar."

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

"Geçici Madde 17- Yargı mercileri, Cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkâtiplik, zabıt kâtipliği, zabıt kâtibî muavinliği yahut icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış olan kimseler, bu Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca avukatlık mesleğine kabul için aranılan tahsil, staj ve sınav dışındaki şartları haiz olurlar ve 5 inci maddede yazılı engeller kendilerinde bulunmazsa, eri az üç avukat veya davavekili olmayan bir yerde, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, münhasıran o yerin hukuk mahkemeleri ve icra iflâs dairelerinde dâva ve iş takibedebilirler.

Bu kimseler münhasıran vekâlet görevini yapabilecekleri yerde, listeye yazılma tarihinden itibaren üç ay içinde bir büro açmak zorundadırlar. Bu zorunluğa uymayanların adları listeden silinir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61 inci maddesinin son fıkrası gereğince vekâlet görevini yapanlar, geçmiş adalet hizmetine ait şarta bakılmaksızın birinci fıkrada yazılı diğer şartlara sahip oldukları takdirde o yerin bağlı bulunduğu baroca tutulan listeye yazılmak suretiyle, münhasıran o yerdeki hukuk mahkemeleri ve icra ve iflâs dairelerinde vekâlet görevini yapmaya devam ederler. Ancak, listeden herhangi bir suretle adlan silinenler, birinci fıkrada yazılı şartların tamamına sahip olmadıkça bir daha listeye yazılamazlar. Bu kimseler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde bir büro açmak zorundadırlar. Aksi halde listeye yazılmazlar; listeye yazılmışlarsa adlan listeden silinir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca vekâlet görevini yapmak hakkı o yer avukat veya dâvavekilleri sayısının üçü bulması halinde kendiliğinden sona erer. Sona erme tarihinden itibaren üç ay içinde, ilgili şahsın aynı baro bölgesi içinde üç avukat veya davavekili bulunmayan başka bir yere naklederek büro açması halinde, listedeki kaydı, nakledilen yer işaret edilmek suretiyle devam eder. Belli süre içinde nakil yapılmamışsa ilgilinin adı baroca listeden silinir.

Geçici 13 üncü maddenin listeye yazılma için yapılacak başvurma ile ilgili ikinci fıkrası hükmü bu kimseler hakkında da kıyasen uygulanır.

Listeyle ilgili olup, geçici 13 üncü maddenin son fıkrasında gösterilen hususlar ve bu maddeye göre vekâlet görevini ifa edecekler verilecek yetki belgesinin neleri ihtiva eyliyeceği 182 nci maddede yazılı yönetmelikte gösterilir.

Bu Kanunun ikinci, dördüncü, beşinci, yedinci, sekizinci, dokuzuncu., onbirinci ve onikinci kısmı ile 49, 57, 58, 59, 60, 61, 62. ve 65 inci maddeleri dışında kalan hükümleri bu maddenin kapsamına giren kimseler hakkında da kıyasen uygulanır.

Baro giriş ve yıllık kesenekleri bu maddenin kapsamına giren kimselerden alınmaz.

Bu maddenin birinci fıkrasında gayri diğer fıkraları kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 4 yıl sonra yürürlükten kalkar."

(Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.)

2- Davacının dayandığı Anayasa hükümleri :

1136 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddiayı ve iptal istemini desteklemek üzere davacı tarafından ileri sürülen Anayasa maddeleri aşağıda gösterilmiştir :

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

"Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir."

"Madde 12- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

"Madde 14- Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir.

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim, karan olmadıkça kayıtlanamaz.

Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz.

İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza konulamaz." ,

"Madde 19- Herkes, vicdan ve dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Kamu düzenine veya genel ahlâka veya bu amaçlarla çıkarılan kanunlara aykırı olmayan ibadetler, dinî âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamaz. Kimse, dinî inanç ve kanaatlarından dolayı kınanamaz.

Din eğitim ve öğrenimi, ancak kişilerin kendi isteğine ve küçüklerin de kanunî temsilcilerinin isteğine bağlıdır.

Kimse, Devletin sosyal, iktisadî, siyasî veya hukukî temel düzenini, kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya şahsî çıkar veya nüfuz sağlama amacıyla, her ne suretle olursa olsun, dinî veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan veya başkasını bu yolda kışkırtanlar kanuna göre cezalandırılır; dernekler, yetkili mahkemece ve siyasî partiler, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılır."

"Madde 20- Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlarını söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir.

Kimse, düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamaz."

"Madde 21- Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Eğitim ve öğretim, Devletin gözetim ve denetimi altında serbesttir.

Özel okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

Çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz."

"Madde 31- Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri Önünde davacı veya dâvâlı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme; görev ve yetkisi içindeki dâvaya bakmaktan kaçınamaz."

Esas Sayısı:1969/37

Karar Sayısı:1971/8

"Madde 40- Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Kanun, bu hürriyetleri, ancak kamu yararı amacıyla sınırlayabilir.

Devlet, özel teşebbüslerin millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

"Madde 42- Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirler alır.

Angarya yasaktır.

Memleket ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda vatandaşlık ödevi niteliği alan beden veya fikir çalışmalarının şekil ve şartları, demokratik esaslara uygun olarak kanunla düzenlenir."

"Madde 48- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindedir."

"Madde 62- Vatandaşlar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek-ve şikâyetleri hakkında, tek başlarına veya topluca, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.

Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir."

"Madde 122- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir.

İdare, seçilmiş organları, bir yargı merci kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramaz.

Meslek kuruluşlarının tüzükleri yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz."

"Madde 132- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa'ya, kanuna, hukuka ve vicdanî kanaatlarına göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmede olan bir dâva hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

III- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15. maddesi uyarınca 3/7/1969 gününde Lûtfî Ömerbaş, İhsan Keçecioğlu, Salim Başol, A. Şeref Hocoğlu, Delâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün'ün katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında :

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

a) Kimi hükümleri dâva konusu edilen 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 7/4/1969 günlü, 13168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığı; dâva dilekçesinin 24/6/1969 gününde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliğince kaleme havale edildiği, 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 26. maddesine göre dâvanın bu tarihte açılmış sayılması gerektiği ve süresi içinde olduğu; davacı Türkiye İşçi Partisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunduğu; davacı parti tüzüğünün 17. maddesine göre 13 kişiden kurulu olan Merkez Yürütme Kurulunun 21/6/1969 gününde 9 kişi ile yaptığı 23 sayılı toplantıda "Avukatlık Kanununun Anayasa'ya aykırı maddeleri aleyhine Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası açılmasına" karar verildiği (Ankara 9. Noterliğinin 10713 sayılı şerhiyle onanlı örnek); dâvanın bu karara dayanılarak parti Genel Başkanınca açılmış olduğu; Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulunun 31/5/1969 günlü, IV. dönem - 3 sayılı toplantısında "Anayasa'ya aykırı görülecek kanunların iptali hakkında Anayasa Mahkemesinde dâva açılması ve buna ilişkin bilcümle işlemlerin yerine getirilmesi için parti Merkez Yürütme Kuruluna tam yetki verilmesinin" oybirliği ile kararlaştırıldığı (Ankara 9. Noterliğinin 10714 sayılı şerhiyle onanlı örnek) görülmüştür.

b) Bundan sonra önce 44 sayılı Yasanın 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendi uyarınca Türkiye İşçi Partisinin iptal dâvası açılması için karar vermeğe yetkili organı belli edilmek üzere görüşme açılmış ve parti tüzüğünün 17. maddesine göre Merkez Yürütme Kurulunun 44 sayılı Yasanın yukarıda değinilen hükmünün öngördüğü en yüksek merkez organı olduğu ve bu organın kararma dayanılarak Parti Genel Başkanınca getirilen dâvanın bu yönden usulünce açılmış sayılması gerekeceği sonucuna varılmıştır. Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak, Muhittin Taylan ve Muhittin Gürün davacı parti tüzüğünün 14. ve 15. maddeleri uyarınca Genel Yönetim Kurulunun en yüksek merkez organı olduğunu, bu kurulun kararında da dâva konusu kanundan söz edilmediğini ve en yüksek merkez organının kararma dayanılmaksızın açılan dâvanın yetki yönünden reddi gerektiğini ileri sürerek bu görüşe katılmamışlardır.

c) Daha sonra merkez yürütme kurulunun kararında Anayasa'ya aykırılık dolayısıyla iptali istenecek maddelerin gösterilmemiş olmasının eksiklik sayılıp sayılmayacağı üzerinde durulmuş ve kararda iptale konu olacak kanun açıkça gösterilmiş ve dâvanın bu kanunun Anayasaya aykırı maddelerini kapsamaması öngörülmüş olduğundan Anayasaya aykırı maddelerin ayrı ayrı belirlenmemesinin eksiklik sayılamayacağı ve işin esasının incelenmesine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Şeref Hocoğlu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak, Avni Givda, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün bu görüşe katılmamışlardır.

Böylece tamamlanan ilk inceleme sonunda :

1- Türkiye İşçi Partisi tüzüğünün 17. maddesi uyarınca Merkez Yürütme Kurulunun partinin en yüksek merkez organı olduğuna ve bu nedenle de dâvanın yetkili organın kararma dayanılarak açıldığına Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak, Muhittin Taylan ve Muhittin Gürün'ün Genel Yönetim Kurulunun en yüksek merkez organı olduğu ve bu kurulun kararında da dâva konusu kanundan söz edilmediği yolundaki karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- Merkez yürütme kurulunun kararında iptali istenecek maddelerin gösterilmemiş olmasının eksiklik sayılamayacağına ve işin esasının incelenmesine Şeref Hocoğlu, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak, Avni Givda, Ziya Önel, Mustafa Karaoğlu ve Muhittin Gürün'ün karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile,

3/7/1969 gününde karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ :

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Dâvanın esasına ilişkin rapor, dâva dilekçesi, 1136 sayılı Kanunun iptaii istenilen hükümleri, Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayanıklık eden Anayasa maddeleri; bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri; konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

1- Dâva konusu hükümlerden değişmiş veya yürürlükten kalkmış olayların durumu :

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dâva konusu hükümlerinden bir bölümü dâva açıldıktan sonra değişmiş veya yürürlükten kalkmış olduğu için önce bunların saptanması gerekmektedir. Tarama sonunda varılan sonuç şudur :

a) İptali istenen hükümlerden 35., 188., 195. maddeler ve 1., 3. ve 4. geçici maddeler 7/3/1970 gününde yani dâva açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü, 1238 sayılı "19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerine fıkralar ve kanuna geçici bir madde eklenmesi" hakkındaki Kanunun 1. maddesiyle değiştirilmiştir.

1 Mart 1969 gününden başlayarak yürürlüğe giren 23/10/1969 günlü, 1186 sayılı (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun) un 19. maddesiyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa eklenen maddede "1136 sayılı Avukatlık Kanununda Sosyal Sigortalarla ilgilendirilenler hakkında da 506 sayılı Kanunla bu kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almakta ve yine 1186 sayılı Kanunun 22. maddesiyle "1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 1. maddesinin bu kanuna aykırı hükümleri" yürürlükten kaldırılmış bulunmakta idi. (1186 sayılı Kanun 3 Kasım 1969 günlü, 13341 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

b) 189., 196., 197, ve 198. maddeler aynı 1238 sayılı Kanunun 6. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

c) Geçici 2. maddenin A bendi aynı kanunun 3. maddesiyle değiştirilmiş ve bu maddeye yine bu kanunla iki fıkra eklenmiştir.

ç) Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları yine 1238 sayılı Kanunun 4. maddesiyle değiştirilmiştir.

d) 1136 sayılı Kanunun 199. maddesi 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 13 Mart 1329 günlü İdareî Umumiyeî Vilâyet Kanununa birer madde eklenmesini öngörmektedir. Bu ek maddelerde "bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti belediye bütçesinden yahut belediyenin yönetim ve denetimi altındaki daire, müessese veya şirketlerden verilen müşavir ve avukatlar" ın ve "bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti il özel idaresi bütçesinden verilen müşavir ve avukatlar" m takip ettikleri dâva ve işlerde mahkeme ve icra dairelerince müvekkilleri lehine tarifesine göre takdir edilecek avukatlık ücretinin tahsil olunan bölümünün hukuk müşavirliği veya müdürlüğü personeline belediye meclisi ve il genel meclîsi tarafından belirlenecek esaslara göre dağıtılması hükme bağlanmıştır.

14/6/1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 31/7/1970 günlü, 1327 sayılı Kanunla değişik 146. maddesinde "Devlet memurlarına kanunların, tüzük ve yönetmeliklerin ve amirlerin tayin ettiği görevler karşılığında bu kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenemeyeceği, hiçbir menfaat sağlanamayacağı"; yine 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değişik 237. maddesinde (b bendi) "diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümlerinin Genel Kadro Kanununun yürürlüğe girdiği ayın (Kasım 1970) son gününden itibaren yürürlükten kalkacağı"; aynı kanunun 1327 sayılı Kanunun 90. maddesiyle getirilen ek geçici 6. maddesinde "il özel idareleri ile belediyeler hizmetlerin gerektirdiği görevler için 657 sayılı Kanunun 36. maddesi ile tesis edilen

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

sınıflardan kadrolar alınacağı"; ek geçici 21. maddede ise "ek geçici 6. maddede yazılı kurumlar personeline Devlet memurlarına ödenenler dışında herhangi bir ödeme yapılamayacağı" yazılıdır. "Avukatlık hizmetleri" de ayrı bir sınıf olarak 657 sayılı Kanununun 1327 sayılı Kanunla değişik 36. maddesinin V. bölümünde yer almış ve Devlet memuru avukatlar bakımından 657 sayılı Kanunda 1136 sayılı Kanununun 199. maddesinde belediye ve özel idare avukatları için öngörülen nitelikte bir ödeme hükme bağlanmamıştır.

Şu hale göre 1136 sayılı Kanununun 199. maddesi hükümsüz kalmış durumdadır.

e) Özetlenecek olursa : 1136 sayılı Kanununun dâva konusu hükümlerinden 35., 188., 189., 195., 196., 197., 198., 199. maddeleri ve geçici 1., 3. ve 4. maddeleri ve geçici 2. maddenin A bendi ve geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları iptal dâvasının açıldığı gündeki muhtevalarını koruyamamış ve daha sonra çıkan üç kanunla değiştirilmiş, yürürlükten kaldırılmış veya hükümsüz kılınmış ve geçici 2. maddenin şimdiki son iki fıkrası da yine dâva açıldıktan sonra maddeye eklenmiş bulunmaktadır Şu duruma göre dâva konusu olmaktan çıkmış bulunan bütün bu hükümler hakkında artık bir karar verilmesine yer kalmamış olmak gerekir.

2- Dâva konusu hükümlerin geriye kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olup olmadığı sorunu :

Dâva konusu hükümlerin yukarıda sözü edilen bölümü ayrıldıktan sonra geriye 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin (b) bendi, 63., 86., 134., 158., 186., 187., 190., 191, 193., 194. maddeleri, geçici 5., 6., 8. ve 9. maddeleri, geçici 2. maddenin (A) bendi ve 1238 sayılı Kanunla bu maddeye eklenen fıkralar dışındaki hükümleri ve geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümleri kalmaktadır. Bunların Anayasa'ya aykırı olup olmadığı aşağıda ayrı ayrı tartışılacaktır :

a) 3. maddenin (b) bendi :

1136 sayılı Kanununun 3. maddesi avukatlığa kabul koşullarını belirlemektedir. Maddenin (b) bendi öğrenim koşuluna ilişkindir. Bu bent hükmüne göre avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için, öteki koşullardan ayrı olarak, bir de Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir ülke hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden başanlı sınav vermiş bulunmak gereklidir. Bu koşulun önceki Avukatlık kanununun öngördüğü öğrenim koşulundan değişik yönü eski düzenlemede "eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş Siyasal Bilgiler mezunları" na da avukatlık mesleğine kabul edilme olanağı tanınmışken (3499 sayılı kanunun - madde I/C) yeni düzenlemede bu yolun kapanmış bulunmasıdır. Fark sınavına vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarının hukuk fakültesi mezunları ile eşdeğerde tutulması hükmü 2556 sayılı Hâkimler kanununda (madde 3/6) ve 3456 sayılı Noter kanununda da (madde 7/ VII) yer almıştır.

Davacı, Anayasa'ya aykırılık gerekçesini özellikle eskiden tanınmış-olan bir olanağın bu kez kaldırılmasıyla oluşan durumun üzerine oturtmaktadır. Avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe gireceklere gerekli temel bilgileri vermeğe en elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğunda kuşku yoktur. Bir üniversite içinde hukuk fakültesi varken ayrıca birde siyasal bilgiler fakültesi açılmasının zorunlu görülüşü ile de ortaya çıktığı üzere bu iki fakültenin kurulmasıyla güdülen ereğin aynı olduğu ve bu fakültelerde okutulan bilim dallarının ve okutulmuş biçiminin birbirleriyle eşdeğerde bulunduğu hiçbir zaman düşünülemez. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının eksik okudukları derslerden hukuk fakültesinde sınav vermeleri yoluyla iki fakülte arasında kurulmak istenen bir çeşit muadelet bünyeye inemeyen, daima yüzeyde kalacak bir zorlama olmaktan ileri gidemeyeceği için böyle bir düzenlemenin kuruluş ereklerinden gelen temeldeki yetişme farkını gidermesine olanak yoktur.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Hukuk fakültesini bitirenlerin hâkimlik avukatlık ve noterlik bakımından ülke ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayacak sayıda olmadıkları sürece Kanun koyucunun böyle geçici bir tedbire başvurarak darlığı gidermesi olağandır. Bir zamanlar hukuk öğrenimi yapmamış kimselerin hâkim bile olabildikleri unutulmamalıdır. Ancak bu çeşit tedbirlerin darlık ve zorunluluk ortadan kalktıktan sonra da sürüp gitmesi düşünülemeyeceği gibi kanunla istisnâ olarak tanınmış böyle bir olanağın daha sonra bu duruma geçecekler için kazanılmış bir hak gibi sonuna dek korunması gerekeceği de savunulamaz.

Kanun koyucunun bir kamu hizmetinde görevin gerektirdiği niteliklerin saptanmasını ve saptanmış niteliklerin değiştirilmesini, Anayasa çerçevesi içinde kalmak kaydıyla, görevin ve ülkenin gereklerine ve zorunluklarına göre serbestçe taktir edebileceğini kabul eylemek yerinde olur. Çünkü bu gerek ve zorunlukları en iyi bilecek durumda olan kanun koyucudur. 3499 sayılı Kanunun avukatlık mesleğine kabulü öğrenim bakımından düzenleyen koşulunun 1136 sayılı kanunun 3. maddesinin inceleme konusu (b) bendi ile değiştirilmesinde yapılmış olan da budur. Burada değişiklik tarihinden önce kazanılmış hakların korunup korunmamış olduğunun önemi vardır. Kanunun geçici 8. maddesine bakılınca "bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden hukuk fakültesinde sınav vermiş olanların bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu sayılacakları" hükmünün maddede yer aldığı ve böylece kazanılmış hakların korunmuş bulunduğu görülür.

Yukarıda belirtildiği üzere fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunları ile hukuk fakülteleri mezunları yetişmelerindeki farklılık dolayısıyla avukatlık mesleği yönünden eşit durumda bulunmadıklarından bunların 1136 sayılı Kanun önünde de eşit olmaları düşünülemez ve bu nedenle de hukuk fakültesi mezunlarına tanınmış bir imtiyazdan ve Anayasa'nın 12. maddesine aykırılıktan söz edilemez.

İnceleme konusu hüküm, Anayasa'nın 14. maddesinde yazılı kişinin "maddî ve manevî varlığını geliştirme" hürriyetinin ve 21. maddede yazılı "bilim ve sanatı serbestçe öğrenme" hakkının özüne dokunmakta değildir. Bu hak ve hürriyet yalnızca kamu yaran düşüncesiyle, yani haklı bir nedenle ve kanun yoluyla avukatlık konusunda belirli ölçüde bir sınırlama görmüştür. Kaldı ki kişiler için maddî ve manevî varlıklarını geliştirmenin ve bilim ve sanat edinmenin tek yolu avukatlık mesleğine girebilme olmadığı gibi mutlak avukat olmak isteyen Siyasal Bilgiler mezunlarına hukuk fakültelerini bitirip kanunun öğrenim koşulunu yerine getirme olanağının açık bulunduğu da ortadadır. Öte yandan 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin avukatlık mesleğine kabul edilebilme koşullarından yalnız birini hükme bağladığı unutulmamalıdır. Aynı 3. maddede daha beş koşul yer almış ve 5. maddede ayrıca avukatlığa kabulü önleyen dokuz engel sayılmıştır. Özetlemek gerekirse inceleme konusu hükmün Anayasa'nın 14. ve 21. maddelerine aykırı bir yönü yoktur.

Yukarıda açıklandığı gibi inceleme konusu hüküm yalnızca, "avukatlık" denilen kamu hizmetinde kanun koyucunun bu görev için gerekli gördüğü niteliklerden birini saptamaktadır. (Anayasa madde 58) Hükmün kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan (1136 sayılı Kanun - sekizinci Kısım; madde 76-108) baroların yönetimi ve işleyişine ilişkin esaslarla ve Anayasa'nın 122 maddesinin "meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik esaslara aykırı olamayacağı" ilkesini koyan son fıkrasıyla bir ilgisi bulunduğu düşünülemez.

Hâkimler ve Noter Kanunlarında halâ fark sınavını vermiş Siyasal Bilgiler mezunlarına öğrenim bakımından bu mesleklere girebilme olanağı tanıyan hükümlerin bulunması durumuna gelince: İleride hâkimler ve noterler için, avukatlarda olduğu gibi yapılacak yeni düzenlemelerde bu bakımdan bir değişikliğe gidilip gidilmeyeceği belli olmamakla birlikte çeşitli kanunlarda çeşitli hükümler bulunmasının bir hükmü Anayasaya aykırı düşürmeğe yeterli olamayacağı ve Anayasaya

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

uygunluk denetiminde ölçü olarak kanun hükümlerinin değil Anayasa kurallarının ele alınması gerektiği ortadadır.

Özetlenecek olursa : 1136 sayılı Kanunun 3. maddesinin (b) bendinin Anayasa'nın 12., 14., 21., 122. maddelerine ve başka hükümlerine aykırı bir yönü yoktur. Dâvanın bu hükme yönelen bölümünün reddi gerekir.

Avni Givda, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün bu görüşe katılmamışlardır.

b) 63. madde :

1136 sayılı Kanunun 63. maddesi baro levhasına yazılı bulunmayanların ve işten yasaklanmış avukatların, şahıslarına ait olmayan dâva evrakını düzenlemelerini, icra işlerini takip etmelerini, avukatlara ilişkin öteki yetkileri kullanmalarını, baro levhasında yazılı bulunmayanların avukatlık unvanını taşımalarını yasaklamakta ve aksine davrananlara verilecek cezaları belirlemektedir.

Davacı Anayasaya aykırılık gerekçesinde daha çok 1136 sayılı Kanunun yalnız avukatların yapabileceği işleri belirleyen 35. maddesi üzerinde durmuş ve bu arada 63. maddenin de Anayasaya aykırılığını ileri sürmüştür.

35. madde, dâvanın açılmasından sonra 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve böylece inceleme konusu dışında kalmış olduğundan hükmün tartışılmasına yer ve olanak bulunmamaktadır, 1136 sayılı Kanunda, çalışma hürriyetine kamu yaran kaygısıyla sınırlama getiren böyle bir hüküm yer aldığına göre avukatlık yetkilerinin başkalarınca kullanılmasını yasaklayan ve yaptırıma bağlayan bir maddeye de gereksinme olacağı ortadadır. 63 madde bu ereği güden bir hükümdür.

Kamu hizmeti sayılan avukatlık görevi için kanun koyucunun gerekli gördüğü niteliklerden yoksun bulunan veya bu nitelikleri yitiren kimselerin o kamu hizmetinde çalışabilmeleri elbette kî düşünülemez. 63. maddenin, şu niteliğiyle, Anayasaya aykırı bir yönü yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

c) 86. madde :

1136 sayılı Kanunun 86. maddesi baro levhasında yazılı avukatlara baronun olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına katılma yükümünü getirmekte; yaptırım olarak uyarma ve para cezaları kabul etmekte; toplantıya gelmeme haklı bir engelle dayanıyorsa bu davranışı ceza kapsamı dışında bırakmaktadır.

Barolar, meslek hizmetleri görmek, meslekî ahlâk ve dayanışmayı korumak, avukatlığın genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak ereğiyle oluşan, tüzel kişilikli kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. (1136 sayılı Kanun-madde 76). Baro genel kurulu baroların en başta gelen organıdır. (Aynı Kanun-madde 79). Genel kurulun yönetim, disiplin ve denetleme kurullarının üyelerini, baro başkanının ve Türkiye Barolar Birliği delegelerini seçmek; levhada yazılı avukatlardan alınacak giriş keseneği ile yıllık keseneğin miktarlarını ve ödeme tarihlerini belirtmek; yönetim kurulunun baronun gelir ve giderleri ile mallarının yönetimi hakkında vereceği hesapları incelemek ve yönetim kurulunun ibra edilip edilmeyeceği hakkında karar vermek; baro bütçesini onaylamak; yönetim kurulunca hazırlanacak iç yönetmeliği inceleyerek onaylamak; muhtaç avukatlara ve bunların ölümlerinde geride bıraktıkları kimselere yapılacak yardımın biçimini ve miktarını saptamak; mesleke ilişkin istekleri görüşüp karara bağlamak; avukat bürolarının niteliklerini belirtmek; yasalarla verilen öteki yetkileri kullanmak gibi önemli görevleri vardır. (Aynı Kanun-madde 81).

İnceleme konusu 86. maddenin, baro genel kurallarının güçlükle toplanabilmelerine karşı duyulan tepkinin bir anlatımı olduğunda ve böyle önemli bir organa haklı engeli bulunanlar dışında tüm avukatların katılmasını, bu yolla da organın daha iyi gelişmesini ve daha isabetli ve g cl  kararlar vermesini sağlama ereğini g tt ğinde kuşku yoktur. Aynı maddede bir yaptırıma yer verilmesinin de, bir meslek kuruluşunun toplantılarına katılmamanın suç sayılmasından değil toplantılara katılma bir y k m olunca bu y k m n bir takım, disiplin cezalarıyla desteklenmesinin zorunlu oluşundan ileri geldiği ortadadır. Madde, yalnızca toplantılara katılma yükümünü getirdiğine ve avukatları düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlayan herhangi bir hükmü kapsamadığına göre, davacının ileri s rd ği gibi, Anayasa'nın 20. maddesine aykırı bir durumu oluşturmakta değildir.

Öte yandan baro genel kurulu gibi bir organa ne kadar çok üyenin katılması sağlanabilirse o meslek kuruluşunun işleyişinin demokratik esaslara uygunluğu o oranda güvence altına alınabileceğinden hükmün Anayasa'nın 122. maddesine aykırı olduğu da savunulamaz.

Özetlenecek olursa : 86. maddenin Anayasa'nın 20. ve 122. maddelerine veya başka bir kuralına aykırı yönü yoktur. Dâvanın bu hükme yönelen bölümünün reddi gerekir.

) 134. madde :

1136 sayılı Kanununun 134. maddesinde avukatlık onuruna yahut meslek düzen ve geleneklerine eylem ve davranışlarda bulunanlarla, meslekî çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun biçimde davranmıyanlar hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezalarının uygulanacağı açıklanmıştır.

Davacı bu maddeyi geleneklere bağlı kalmayı zorlayıcı bir hüküm olarak ele almakta; böylece kişinin manevî varlığını geliştirme hakkının özünden zedelendiğini, vicdan, düşünce, kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme hürriyetlerine ilişildiğini ileri sürmekte ve hükümde yargı organlarının bağımsızlığını kısıtlar bir nitelik bile görmektedir.

Uzunca bir geçmişi bulunan bir meslek topluluğunda o mesleğin yürütülmesine özgü bir takım karşılıklı davranış kurallarının ve ortak ahlâk görüşü ve değer hükümlerinin yavaş yavaş ve kendiliğinden oluşup yerleşmesi ve böylece ortaya bir meslek geleneğinin çıkması olağandır. Avukatlık gibi, hekimlik gibi bilgi ve tecrübenin yanında özellikle bir ahlâk disiplinini de zorunlu kılan mesleklerde bu anlamda bir geleneğin gerçekten önemi vardır. 1136 sayılı Kanununun 134. maddesinde sözü edilen ve korunmak istenen gelenek işte bu nitelikte olan bir gelenektir. Bu çeşit gelenekler bir kamu hizmeti mesleğinin itibarının korunmasında ve gereğince ifasında en azından kanun hükümleri kadar etkili olur; o nedenle de uyulması ve korunmaları gerekir.

şu açıklamalardan anlaşılacağı üzere avukatlara ilişkin disiplin cezalarının uygulanacağı halleri belirleyen bir maddede bu haller arasında "meslek geleneklerine uymayan eylem ve davranışlar"ın da sayılması ile tutuculuk ve ortaçağ loncalarının değer yargılarım canlandırma arasında bağlantı kurulmasına olanak bulunmadığı gibi böyle bir hükmün bir mesleğin özü bakımından geleceğe ve y celişe yönelmeyi ve kişinin manevî varlığım geliştirmesini önleyeceğini; vicdan, düşünce, kanaat ve bilim ve sanatı serbestçe öğrenme h riyetlerini zedeleyeceğini, yargı organlarının bağımsızlığını bile kısıtlayacağını düşünmenin yeri ve abartıcı bir tahayyül gücünden ve tek yönde işleyen bir mantıktan başka dayanağı olamaz.

Özetlemek gerekirse : 134. maddenin Anayasa'nın geleceğe yönelmiş ilerici ruhuna, 14, 19., 20., 21., 132. maddelerine aykırı, hatta bunlarla ilgili ve başka Anayasa kurallarıyla çelişen yönü yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gereklidir.

d) 158. madde :

1136 sayılı Kanunun 158. maddesinde avukatlara disiplin cezası verilirken delillerin nasıl takdir edileceği ve gözönünde tutulacak ilke belirlenmiştir. Maddeye göre Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve barolar disiplin kurulları gösterilen delilleri soruşturma ve duruşmadan edinecekleri, kanıya göre serbestçe takdir ederler; disiplin cezalarının verilmesinde avukatlık onur ve itibarını korumak, mesleğin adalet erek ve gereklerine ve meslekî düzen, gelenek ve adetlere uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak ilkesini gözönünde tutarlar.

Davacı bu madde ile de meslek geleneklerinin korunmak istenmesi üzerinde durmuş ve hükmü 134. madde ile bir arada ele alarak aynı gerekçe ile Anayasa'nın aynı maddelerine aykırılık iddiasını ileri sürmüştür. 134. madde dolayısıyla "meslek gelenekleri" deyimine ilişkin olarak ve hükmün Anayasa'ya aykırı bulunmadığını belirlemek üzere yukarıda (IV./2-ç) bölümünde açıklananlar 158. madde için de geçerlidir ve bunların burada tekrarlanması gereksizdir. O bölümde belirtilen nedenlere göre 1136 sayılı Kanunun 158. maddesinin Anayasa'nın geleceğe yönelmiş, ilerici ruhuna, 14., 19., 20., 21., 132. maddelerine aykırı, hatta bunlarla ilgili ve başka Anayasa kurallarıyla çelişen yönü bulunmadığından dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

e) 186. madde.

1136 sayılı Kanunun 186. maddesinde topluluk sigortasına girmeleri mutlak biçimde zorunlu olanlar açıklanmıştır. Maddeye göre 188. maddede yazılı olanlar yani T. C. Emekli Sandığından yararlananlar ve Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86. maddesinde gösterilen "topluluk sigortası"na girmeleri zorunludur. Ancak bu zorunluluk "malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası" bakımından olup "iş kazaları ve meslek hastalıkları", "hastalık" ve "analık" sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır.

Bu maddeye 1238 sayılı Kanunun 2. maddesiyle bir fıkra eklenmiştir. Eklenen fıkraya göre, "topluluk sigortasına tabi olan avukatlar hakkında bu kanundaki özel hükümlere aykırı olmamak kaydı ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ve Emekli Sandıkları ile maluliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki 5/1/1961 günlü, 228 sayılı Kanun ve bu kanunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır." Ek fıkra dâva ve inceleme konusu dışında kaldığından burada 186. maddenin yalnızca birinci fıkrasının tartışılmasıyla yetinilecektir.

Davacı 186. maddenin ve bu madde ile ilgili öteki hükümlerin avukatları işçilere göre imtiyazlandığını ve bu nedenle de Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğunu ileri sürdüğü gibi yine Anayasa'nın 48. maddesiyle de çelişkiye düştüğü iddiasındadır.

186. maddenin dâva ve inceleme konusu hükmü yalnızca bir ilke hükmüdür. Madde, Emekli Sandığından yararlananlarla Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler, başka deyimle sosyal güvenlik hakkının gereklerini belirli bir ölçüde sağlamış bulunanlar dışındaki avukatların topluluk sigortasına girmelerini bu ilke ile zorunlu kılmaktadır. Hüküm böylece, sınırlı kapsamı ile ele alındıkta varılacak sonuç şudur :

Anayasa'nın 48. maddesine göre herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdukmak Devletin ödevlerindedir. Sosyal güvenlik konusunda şimdiye dek olan uygulamalarda işçilere öncelik tanınmış ve vakit vakit çıkartılan çeşitli yasalarla bunlar bakımından sosyal güvenlik hakkının gerek ve sonuçlarının sağlanmasına çalışılmıştır. Ancak böyle bir uygulamanın öteki yurttaşlara ve bu arada serbest mesleklerde çalışanlara sosyal güvenlik haklarının sağlanması girişimlerinin daha uzun süreler bir

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

yana bırakılması anlamında alınamayacağı ortadadır. Ele geçecek her olanakta Devletin anayasal ödevini yerine getirmede daha ileri adımlar atacağı ve atması gerektiğinde kuşku yoktur. Nitekim 17/7/1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, ancak bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanları bu kanun uyarınca sigortalı saydığı (madde 2/1) ve sigortalılarla bunların eş ve çocuklarına ve ölümlerinde bu kanuna göre hak sahibi kimselerine iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde sosyal sigorta yardımları sağlamayı (madde 1. madde 2/3) erek edindiği halde kanuna göre sigortalı durumunda bulunmayanlara da sosyal sigorta yardımlarından yararlanma konusunda geniş olanaklar sağlayabilecek bir hükme, 86. maddeye kanun metni içinde yer verilmiştir. 506 sayılı Yasanın 86. maddesi "Sosyal Sigortalar Kurumu, 2. ve 3. maddelere göre sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (İş kazalarıyla meslek hastalıkları), (hastalık,) (analık), (malûllük, yaşlılık ve ölüm) sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapılabilir" hükmünü kapsamaktadır. 1136 sayılı Kanunun 186. maddesiyle getirilen ilke 506 sayılı Yasanın 86. maddesiyle tanınan olanağın "malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası" bakımından bir bölüm avukatlar için zorunlu kılınmasından ibarettir. Böyle bir hükmün Anayasa'nın 48. maddesine aykırılığının söz konusu edilemeyeceği, tam tersine 48. maddeye uygun bir tutumun sonucu olduğu ortadadır.

Öte yandan bu ülkenin işçileri sosyal güvenlik hakkına ne ölçüde sahip ve o hakkın gereklerine ne derece lâyük iseler bütün öteki vatandaşların ve bu arada serbest mesleklerde çalışanların aynı ölçüde sosyal güvenlik hakkına sahip ve aynı derecede o haktan yararlanmağa lâyük bulduklarında kuşku yoktur. Şu duruma göre 1136 sayılı Kanunun küçük bir topluluk bakımından da olsa sosyal güvenlik sağlayan ve böylece bir Devlet ödevinin yerine getirilmesine yol açan 186. maddesinin bir imtiyaz hükmü gibi niteliklendirilmesi düşünülemez.

6207 sayılı Kanunun her baro merkezinde baro genel kurulu karan ile kurulabilmesini öngördüğü avukatlar yardımlaşma sandıklarının sağlayacağı sosyal yardımların son derece sınırlı oluşu ve bugüne dek uygulamalardan alınan sonuçlar karşısında, davacının ileri sürdüğü gibi, avukatların bu sandıklarla yetinmelerini istemenin Anayasa'nın 48. maddesi gereklerine uygun bir görüş olarak kabul edilmesi olanaksızdır. Öte yandan kalkınma planında ele alınmış bulunan sosyal güvenliğe ilişkin erek ve tedbirlerin, avukatlık mesleği 1136 sayılı Kanunla yeniden düzenlenirken, küçük bir çevrede de olsa uygulama alanına sokulmasında çok tartışma götürür bir konu olan "öncelik" sorunu yönünden Anayasaya aykırılık görülmesi hukukî dayanaktan yoksun bir iddia olmaktan ileri gidemez.

Özetlenecek olursa : 1136 sayılı Kanunun 186. maddesinin Anayasa'nın 12. ve 48. maddelerine veya Öteki kurallarına aykırı yönü yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

f) 187. madde :

1136 sayılı Kanunun 187. maddesi topluluk sigortasına girme zorunluğu şarta bağlı olanları açıklamaktadır. Maddeye göre geçici 2. maddenin kapsamına giren avukatlar T. C. Emekli Sandığına borçlanma haklarını aynı maddede gösterilen süre içinde kullanmadıkları takdirde, 186. madde uyarınca topluluk sigortasına girmek zorunluğundadırlar. 187. madde Emekli Sandığına borçlanma olanaklarını yitirdikleri için sosyal güvenlik hakları sağlanamayan bir bölüm avukatların kayıplarının topluluk sigortası yoluyla telâfisi ereğini gülmektedir. 186. maddenin niteliğini ve Anayasaya aykırı bulunmadığını belirtmek üzere yukarıda (IV. /2 - e) bölümünde açıklananlar 187. madde için de geçerlidir ve bunların burada tekrarlanması gereksizdir. O bölümde belirtilen

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

nedenlere göre 1136 sayılı Kanunun 187. maddesinin Anayasa'nın 12. ve 48. maddelerine ve başka kurallarına aykırı yönü bulunmadığından dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

g) 190. madde :

1136 sayılı Kanunun 190. maddesinde topluluk sigortası prim borcunun ödenmemesinin sonuçlan yer almaktadır. Maddeye göre sigorta primlerini topluluk sözleşmesinde gösterilen zamanda ödemiye avukatın adı baro yönetim kurulunun kararıyla, birikmiş prim borcunu sözleşmedeki koşullar uyarınca ödeyinceye dek baro levhasından silinir. Primi ödememenin sonuçlan borçlu avukatın şahsı ile sınırlıdır. Bu sonuçların aynı topluluk sigortası sözleşmesine katılmış olan öteki sigortalılara veya baroya bulaşmasına ilişkin bir hüküm sözleşmeye konulamaz.

Topluluk sigortasına girme zorunluluğu ilke olarak, 186. maddede yer aldığına göre sigorta primlerinin sözleşme koşulları uyarınca ödenmesini sağlamak üzere bir yaptırım gerekeceği ortadadır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun, 506 sayılı Kanunla öngörülen sosyal yardımları gerçekleştirebilmesi için, elinde bulunan başlıca kaynak sigorta primleridir. Bu nedenle sigorta primlerinin yükümlülere vaktinde ve aksamadan ödenmesinin ve böylece gelir kaynağının sürekli olarak beslenmesinin ve güçlendirilmesinin büyük önemi vardır. 506 sayılı Kanunda sigorta primlerinin ödenmesiyle ilgili olarak bir takım tedbirlere yer verilmiştir. 1136 sayılı Kanunun 186. maddesiyle getirilen "zorunlu topluluk sigortası" yeni bir durumu oluşturduğundan bu sigorta ile ilgili primlerin ödenmesine ilişkin tedbir hükmünün de yine 1136 sayılı Kanunda belirlenmesi gerekir. Dâva ve inceleme konusu 190. maddenin ereği budur ve hükmün, şu niteliğine göre, Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gereklidir.

h) 191. madde :

1136 sayılı Kanunun 191. maddesi "Tip sözleşmenin hazırlanmasına ve topluluk sözleşmesine giriş" ilişkindir. Maddeye göre 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86. maddesi uyarınca barolarla Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak sözleşmelerin temelini oluşturacak tip sözleşme Çalışma Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılacak görüşmelerle saptanır. Tip sözleşmede değişiklik de aynı yolla olur. Maddede kanunun yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak baroların topluluk sigortasına nasıl girecekleri de açıklanmıştır.

"Zorunlu topluluk sigortası" ilke olarak 1136 sayılı Kanunun 186. maddesinde belirlendiğine göre tip sözleşmenin düzenleniş biçiminin 191. madde ile saptanması yerinde ve maddenin Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmadığı ortadadır. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

i) 193. madde :

1136 sayılı Kanunun 193. maddesi 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanununun 1., 4. ve 5. maddelerini değiştirmektedir. 6207 sayılı Kanuna göre baro merkezinde baro genel kurulu kararıyla avukatlar yardımlaşma sandığı kurulduğu takdirde küçük bir istisna dışında her avukat bölgesi sandığının üyesi sayıldığı halde bu kez sandığa üye olmanın isteğe bağlı tutulması 193. maddenin getirdiği başlıca değişikliği oluşturmaktadır. Avukatlar için genellikle topluluk sigortasına girme zorunluğu konularak sosyal güvenlik hakları sağlandığından çok daha sınırlı bir yardımlaşmayı öngören bu sandıklara girmenin isteğe bağlı duruma getirilmesi olağandır.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Davacı, 1136 sayılı Kanundaki sosyal sigortalara ilişkin bütün hükümleri bir arada ele alarak aynı gerekçe ile tümünün Anayasa'ya aykırılığını ileri sürerken avukatlar yardımlaşma sandığı ile ilgili 193. maddeyi de öteki maddeler arasında saymıştır. Avukatların 1136 sayılı Kanunla sosyal güvenlik haklarını sağlayacak olanakları elde etmiş bulunmalarının ayrıca kendi aralarında katılması isteğe bağlı bir yardımlaşma düzeni kurmalarını engelleyemeyeceği ve böyle bir yardımlaşmanın

Anayasa'ya aykırı olacağı düşünülemez ortadadır. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

1) 194. madde :

1136sayılı Kanunun 194. maddesi 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesini değiştirmektedir. Değişikliğe göre 61. maddede yalnızca "dâvaya vekâleti üzerine almasına yasaca olanak bulunmayan vekilin mahkemeye kabul edilemeyeceği ve bu durumda müvekkile bir kez için resen çağın gönderileceği" hükmü yer almıştır.

61. maddenin eski biçimine göre ise vekilin baroda kayıtlı avukatlardan, baro kurulmamış yerlerde en aşağı üç dâva vekili varsa bunlardan seçilmesi; bu nitelikte olmayan vekil yargılamada hazır bulunsa bile yargılamanın gıyapta yapıp bitirilmesi; sözlü yargılama düzenine bağlı işlerde bu kuralın uygulanması aması gerekmekte ve baro kurulmayan veya üç dâva vekili bulunmayan yerlerde herkes dilediğine vekâlet verebilmekte idi.

Davacı, Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun eski 61. maddesinin son fıkrasının tanıdığı olanak ortadan kalkacağından arzuhalcilik ve muakkiplik mesleğine yeni girmek isteyenlere kapıların kapandığını ve yüksek avukatlık ücretlerini ödeyemeyecek durumda olanların haklarını alamayacaklarını ve hükmün Anayasa'nın 2., 12., 31., 40., 42. ve 62. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin 194. maddede olduğu gibi değiştirilmesi "dâvaya vekâlet" konusunda 1136 sayılı Kanunun getirdiği düzenlemenin doğal sonucudur. Bu Kanun, avukatlık mesleği dışında olanlara avukatlık yetkilerinden yararlanma olanağı veren eski hükümlerin tasfiyesinde 3499 sayılı Kanuna göre daha da ileri bir atılım oluşturmaktadır. Yasaca avukatlık hizmet ve yetkilerinin yerine getirilmesi belirli bir öğrenim ve yetişme düzenine ve sıkı koşullara bağlanmış disiplinli bir topluluğa bırakılınca aynı hizmet ve yetkileri bu nitelikte olmayan kimselere açık tutan yolların yine yasa ile kapatılmasındaki zorunluk ortadadır.

194. madde üzerindeki inceleme, bu maddenin ilke bakımından kaynağı ve dayanağı sayılabilecek olan 1136 sayılı Kanunun yalnız avukatların yapabilecekleri işlere ilişkin 35. maddesinin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının tartışılmasını gerektirir. Yukarıda değinildiği üzere bu madde dâvanın açılmasından sonra 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve böylece dâva konusu dışında kalmış olduğundan hükmün tartışılmasına yer ve olanak bulunmamaktadır. 1136 sayılı Kanunda, çalışma hürriyetine kamu yararı kaygısıyla sınırlama getiren böyle bir hüküm yer aldığına göre Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun eski 61. maddesinde bu ilkeye aykırı düşen nitelikteki bir hükmün olduğu gibi bırakılması elbette düşünülemez.

Burada önemli olan, dâva açmaya yeteneği olanların kendi dâvalarını bizzat açmalarının ve takip etmelerinin engellenmiş bulunup bulunmadığıdır. Kanunun 35. maddesinde; maddenin eski biçiminde (Dâva açmaya yeteneği olan herkesin kendi dâvasını bizzat açabileceğine ve işini takip edebileceğine), maddenin 1238 sayılı Kanunla değişik biçiminde ise (Dâva açmaya yeteneği olan herkesin kendi dâvasına ait evrakı düzenleyebileceği ne, dâvasını bizzat açabileceğine ve işini takip

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

edebileceğine) dair açık ve kesin bir hükme yer verilmiş ve kişilerin kendi davalarını bizzat açmak ve takip edebilmek haklarının engellenmesinden özenle kaçınılmıştır.

Görülüyor ki 1136 sayılı Kanunun 194. maddesinin, ne davacının ileri sürdüğü gibi Anayasa'da yer alan hukuk devleti, kanun önünde eşitlik ilkelerine, hak arama, çalışma, sözleşme hürriyetlerine ve yurttaşın dilekçe hakkına ne de Anayasa'nın başka hükümlerine aykırı yönü yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

j) Geçici 2. madde :

1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin 1238 sayılı Kanunla değiştirilen A bendi ve maddeye yine bu yasa ile eklenen fıkralar dışındaki hükümleri emekli keseneği ödedikleri memuriyet veya hizmetlerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya daha sonra ayrılan avukatların T. C. Emekli Sandığı ile ilgilerini sürdürmelerine olanak tanımakta ve bu konuda gerekli düzenlemeyi getirmektedir.

Davacı, geçici 2. maddeyi 1136 sayılı Kanunun Anayasa'ya aykırılığını ileri sürdüğü avukatların Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına alınmalarına ilişkin hükümleri arasında saymış ve bu madde için özel bir gerekçe göstermemiştir. Görüldüğü gibi madde, sosyal Sigortalar yönünden hüküm getirmemekte ve belirli durumlardaki avukatların Emekli Sandığı ile ilgilerini sürdürmeleri konusunu düzenlemektedir. Avukatların bir bölümüne bir çeşit sosyal güvenlik hakkı sağlayan bu hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığı ortadadır. Dâvanın 1136 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin A bendi ve maddeye 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışında kalan hükümlerine yönelen bölümünün reddi gerekir.

k) Geçici 5. madde :

Bu madde 1136 sayılı Kanun uyarınca Emekli Sandığı ile ilgilendirilen veya sandıkla ilgilerini sürdüren avukatlardan Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına giren hizmetleri bulunanların bu hizmetlerinin "Emekli Sandıklan ile maluliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi" hakkındaki 5/1/1961 günlü, 228 sayılı Kanunda yer alan aylık bağlanmasına ilişkin esaslar dairesince T. C. Emekli Sandığı kapsamındaki hizmetleri ile birleştirilmesini sağlamaktadır. Hükmün, bu niteliğine göre, Anayasa'ya aykırı yönü yoktur. Dâvanın 1136 sayılı Kanunun geçici 5. maddesine yönelen bölümünün reddi gerekir.

l) Geçici 6. madde

Bu madde, 1136 sayılı Kanunun, 6207 sayılı Kanuna göre kurulmuş Avukatlar Yardımlaşma Sandığına üye yazılmayı zorunlu olmaktan çıkarıp isteğe bağlı kılan 193. maddesinin doğal gereği olarak kanunda yer almış ve kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sandığa üye bulunan avukatlara sandık kayıtlarını sildirebilme ve sandıktaki paralarını çekebilme olanağını tanımıştır. Yukarıda (IV/2-i) bölümünde 193. maddenin Anayasa'ya aykırı bulunmadığı belirlendiğine göre buna ilişkin geçici maddenin Anayasa'ya aykırı olmadığını saptamak üzere başkaca gerekçe gösterilmesinin yeri yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

m) Geçici 8. madde :

1136 sayılı Kanunun geçici 8. maddesi, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Siyasal Bilgiler Okulu veya fakültesinden mezun olup da eksik kalan derslerden Hukuk Fakültelerinde sınav vermiş olanları, bu kanunun uygulanmasında hukuk fakültesi mezunu saymaktadır. Yukarıda (IV/2-a) bölümünde Anayasa'ya aykırı olmadığı belirtilen 3. maddenin (b) bendine ilişkin olan ve bir takım kazanılmış hakları saklı tutan geçici 8. maddenin Anayasa'ya aykırı bulunmadığı ortadadır. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

n) Geçici 9. madde :

1136 sayılı Kanunun bu maddesine göre kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yargıtayda hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlarda avukatlığa kabul koşullarından "avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak" yükümü aranmayacaktır.

Avukatlık Kanununun 4. maddesinin, adlî ve askeri hâkimlik ve savcılıkta, Anayasa Mahkemesi aslî ve geçici raportörlüklerinde, Danıştay dâva daireleri başkan ve üyelikleriyle başkanunsözcülüğü, kanunsözcülüğü ve bu daireler başyardımcılıkları ve yardımcılıklarında veya kuruluşlarında avukat bulunan bakanlıklar ve katma bütçeli genel müdürlükler hukuk müşavirliği görevlerinde ve yahut üniversiteye bağlı fakültelerin hukuk ilmi dersleri profesörlük ve doçentliklerinde yahut Hâkimler Kanununa göre hâkimlik veya savcılık sınıflarından sayılan hizmetlerde en az dört yıl çalışmış olanları, bir de yine bu maddede yazılı niteliklere ve koşullara uymak kaydıyla yabancı avukatlardan Türk vatandaşlığına alınanları avukatlık stajı ve avukatlık sınavı yükümlerinin dışında bırakmasına karşılık geçici 9. madde Yargıtayda hukuk mezunu başkâtip olarak en az dört yıl çalışmış bulunanları yalnızca staj kaydından varestede tutmuştur.

1136 sayılı Kanunun stajı düzenleyen dördüncü kısmı hükümlerine göre avukatlık stajı bir buçuk yıldır. İlk altı ay mahkemelerde, kalan bir yılı da en az beş yıl kıdemi olan bir avukat yanında yapılır (madde 15). Staj süresi Baro Yönetim Kurulu kararıyla altı ay uzatılabilir, (madde 25).

Stajın, avukatlık mesleğine gireceklerin - hukuk öğrenimi sırasında edindikleri bilgileri uygulama alanına aktarmalarına fırsat veren ve adalet komisyonunun, baronun ve yanında çalışılan avukatın gözetimi altında (madde 24), yanında staj gördükleri hâkim ve cumhuriyet savcılarının yol göstericiliği ile bu alanda da yetişmelerini sağlayan bir hazırlık evresi, olduğunda kuşku yoktur.

Kanun koyucu, hukuk mezunu olarak Yargıtay'da geçen dört yıllık başkâtipliği mahkemelerde ve avukat yanında geçirilen bir buçuk yıllık avukatlık stajı ile eşdeğerde tutmuş ve bu olanağı son derece sınırlı olarak yalnızca 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce niteliği kazanmış bulunanlara tanımıştır. Dört yıl Yargıtay başkâtipliği eden bir hukuk mezununun uygulama alanında edinebileceği bilgi ve tecrübelerin varacağı aşama düşünülürse kanun koyucunun bu gibilerde ayrıca staj koşulunu aramaması nedeni daha kolay anlaşılır. Kaldı ki geçici 9. madde kapsamına girenler mesleğe alınabilmek için avukatlık sınavını da başarı ile vermek zorundadırlar ve Yargıtay başkâtiplikleri sırasında avukatlık stajı ile öngörülen yetişme aşamasına varamamış olanların sınav engelini geçemeyecekleri ortadadır.

Yukarıdan beri "açıklananlardan anlaşılacağı üzere davacının ileri sürdüğü gibi geçici 9. madde ile hukuk mezunu Yargıtay başkâtipleri yararına bir ayrıcalık tanınmış veya Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesinin zedelenmesine yol açılmış değildir. Yalnızca hukuk fakültesini bitirmiş kimselerle hukuk fakültesini bitirdikten sonra dört yıl Yargıtay başkâtipliği etmiş kimseler bilgi ve tecrübe yönünden genellikle birbirlerine eşit durum ve nitelikte olamayacaklarından bunların avukatlık stajı konusunda aynı koşullara bağlı tutulmamaları haklı nedene dayanır ve kanun önünde eşitsizlikten söz edilmesine yol açamaz. Belirli bir hizmette belirli bir süre çalışma sonucunda ilgililerce elde edilmesi beklenen bilgi ve tecrübenin kanun koyucu tarafından avukatlık stajını gerektirmeyecek nitelikte görülmesinin ise bir zümreye ayrıcalık tanınması biçiminde yorumlanması düşünülemez.

Özetlenecek olursa, 1136 sayılı Kanunun geçici 9. maddesinin Anayasa'ya aykırı yönü yoktur. Dâvanın bu hükme yönelen bölümünün reddi gerekir.

c) Geçici 17. madde :

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

Geçici 17. maddenin 1238 sayılı Kanunla değişik dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümleri başlıca iki düzenleme getirmektedir. Bunlardan birincisi (Geçici 17. madde, birinci fıkra) yargı mercileri, cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkâtiplik, zabıt kâtipliği, zabıt kâtibî muavinliği, icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış kimselere belirli koşullar altında' en az üç avukat veya dâvavekili olmayan bir yerde o yerin hukuk mahkemeleri ve icra ve iflâs dairelerinde dâva ve iş takibetme yetkisi tanıyan hükümdür. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin değiştirilmesi ve bu arada maddenin son fıkrasının da kaldırılması yüzünden doğabilecek boşluk ve daralmayı karşılamak ve avukat ve dâvavekili bulunmayan yerlerde yurttaşların hak arama hürriyetinden yararlanmalarının aksamaya uğraması olasılığını önlemek üzere öngörülmüş olan bu hükmün Anayasa'ya aykırılığı düşünülemez. Esasen davacı da geçici 17. maddenin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmekle birlikte bu fıkra üzerinde durmuş değildir.

İkinci düzenleme (Geçici 17. madde - üçüncü fıkra) 1136 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61. maddesinin son fıkrası uyarınca vekâlet görevini yapanların kazanılmış haklarının olabildiğince saklı tutulmasına ilişkindir ve bu nitelikte bir hükmün Anayasa'ya aykırılığı yolundaki iddiaya Anayasa içinde uygun bir destek bulmanın olanağı yoktur. Fıkra hükmünden yararlanacakların baroca tutulacak listeye yazılma ve büro açma yükümlerine gelince : Davacının Anayasa'ya aykırı olarak nitelediği yükümlerin kamu hizmeti sayılan avukatlık mesleğinin yetkilerini hukuk mahkemelerinde ve icra ve iflâs dairelerinde kullanacak olan kimselerin baroların gözetimi altında disiplinli bir topluluk olarak hizmet görmelerini sağlamak için düşünülmüş basit bir tedbirden ileri gitmediği ve tedbirin de kamu yararı kaygısıyla alındığı ortadadır.

Görülüyor ki 1136 sayılı Kanunun geçici 17. maddesinin 1238 sayılı Kanunla değişik dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümlerinin ne davacının ileri sürdüğü gibi Anayasa'da yer alan hukuk Devleti, kanun önünde eşitlik ilkelerine, hak arama, çalışma, sözleşme hürriyetlerine ve yurttaşın dilekçe hakkına ne de Anayasa'nın başka kurallarına aykırı yönü yoktur. Dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

V- SONUÇ :

1- 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dâva konusu hükümlerinden :

a) 35., 188., 195, maddeler ve geçici 1., geçici 3. ve geçici 4. maddeler 7/3/1970 gününde yani dâva açıldıktan sonra yürürlüğe giren 26/2/1970 günlü, 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş;

b) 189., 196., 197. ve 198. maddeler yine aynı 1238 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmış;

c) Geçici 2. maddenin A bendi yine 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve bu kanunla sözün geçen geçici 2. maddeye fıkralar eklenmiş,

ç) Geçici 17. maddenin dördüncü ve sonuncu fıkraları yine 1238 sayılı Kanunla değiştirilmiş;

d) 199. madde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunun değiştirdiği 146. ve 237. maddeleri ile ve bu kanuna yine 1327 sayılı Kanunla katılan ek geçici 6. ve ek geçici 21. maddelerle hükümsüz kılınmış,

Olduğundan bu hükümler hakkında karar verilmesine yer olmadığına oybirliğiyle;

2- 19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Kanunun dâva konusu hükümlerinden geriye kalan,

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

3. maddesinin (b) bendinin, 63. maddesinin,
86. maddesinin, 134. maddesinin, 158. maddesinin,
186. maddesinin,
187. maddesinin,
190. maddesinin,
191. maddesinin,
193. maddesinin,
194. maddesinin,

Geçici 2. maddesinin A bendi ve 1238 sayılı Kanunla eklenen fıkralar dışındaki hükümlerinin,

Geçici 5. maddesinin, Geçici 6. maddesinin, Geçici 8. maddesinin, Geçici 9. maddesinin,
Geçici 17. maddesinin dördüncü ve sonuncu fıkraları dışındaki hükümlerinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve dâvanın bu hükümlere yönelen bölümünün reddine 3. maddenin (b) bendinde Avni Givda, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün'ün karşıoylariyle ve oyçokluğu ile ve öteki hükümlerde oybirliğiyle,

21/1/1971 gününde karar verildi.

Başkan
Hakkı Ketenoğlu

Başkanvekili
Lütfi Ömerbaş

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Avni Givda

Üye
Nuri Ülgenalp

Üye
Muhittin Taylan

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Ahmet Akar

Üye
Ziya Önel

Üye
Kâni Vrana

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Şevket Müftügil

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞIOY YAZISI

19/3/1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun avukatlığa kabul koşullarını belirleyen 3. maddesinin öğrenim koşuluna ilişkin b bendine göre hukuk fakülteleri dışındaki öğretim kurumların bitirenlerin avukatlık mesleğine kabul edilmelerine olanak yoktur.

Gergi bu karşıoy yazısının ilişkin bulunduğu Anayasa Mahkemesinin 21/1/1971 günlü, 1969/37-1971/8 sayılı kararında belirtilen "avukatlık mesleğinin niteliğine göre bu mesleğe gireceklere gerekli temel bilgileri vermeğe en elverişli öğretim kurumunun hukuk fakülteleri olduğu" yolundaki görüş yerindedir. Ancak unutulmamalıdır ki hukuk fakülteleri, söz gelimi bir tıp, eczacılık veya orman fakültesi gibi, öğrencilerini belirli bir mesleğe hazırlayan ve yönelten öğretim kurumlarından değildir. Hukuk fakülteleri tabiatıyla avukat yetiştirmek ereği ile kurulmuş olmadıklarından buralarda ileride avukat olacaklar için özel bir eğitim ve öğretim düzeninin uygulanması da düşünülemez. Fakülteyi bitirdikten sonra özel bir hazırlık ve yetiştirme evresini gerektiren hizmetlere girecekler bu zorunlu aşamalardan geçerek meslek yeteneğini kazanırlar. Nitekim avukat olabilmek için hukuk fakültesini bitirmek yetmemekte; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun dördüncü kısım hükümleri (Madde : 15 - 27) uyarınca en az bir buçuk yıl avukatlık stajı yaparak staj bitim belgesi almak ve yine aynı kanunun beşinci kısım hükümlerine göre (Madde : 28-33) avukatlık sınavını başarmış olmak gerekmektedir. (Aynı kanun - madde : 3/c, d).

Hukuk fakültelerindeki öğretimin, avukatlık yönünden, niteliği bu olunca bu fakültede temsil edilen bilim dallarının çoğunun esaslı bir biçimde temsil edildiği başka öğretim kurumlarını bitirenlerin de, eksik okudukları derslerden sınav vermek kaydıyla, avukatlığa kabul edilme bakımından hukuk fakültesini bitirenlerle eşdeğerde bir öğrenim görmüş sayılmalarındaki zorunluluk kendini gösterir. Oysa dâva konusu hüküm bu doğal sonuca aykırı düşen, hem de eski 3499 sayılı Avukatlık Kanununda bulunmayan bir sınırlama getirmektedir.

Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrasına göre kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. Bir kamu hizmeti olan avukatlığa (1136 sayılı Kanun - madde 1) girebilmek için bu kanunun 3. maddesinin b bendi ile getirilen öğrenim koşulu, yukarıda açıklandığı üzere "görevin gerektirdiği nitelikler" kavramını aştığı için Anayasa'nın yasakladığı bir ayırım oluşturan ve Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrası buyruğuna aykırı düşen bir sınırlamadır. Bu nedenle dâva konusu hükmün iptali gerekir.

21/1/1971 günlü, 1969/37-1971/8 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 3. maddesinin b bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve dâvanın o hükme yönelen bölümünün reddine karar verilmiş olması bakımından yukarıda belirlenen gerekçe ile karşıyım.

Avni Givda

Esas Sayısı:1969/37
Karar Sayısı:1971/8

KARŞIOY YAZISI

1136 sayılı Avukatlık Kanununun mesleğe kabul şartlarını düzenleyen 3. maddesinin (b) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğu, aynı kanun hakkında başka bir iptal dâvası sonucunda Anayasa Mahkemesince verilmiş bulunan 21/1/1971 günlü ve Esas 1969/33 - Karar 1971/7 sayılı karara ait karşıoy yazısında açıklanmıştır.

Burada tekrarını gerekli görmediğimiz aynı nedenlerle bu kararın da söz konusu hükme ilişkin bölümüne karşıyız.

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Muhittin Gürün